

Datum
2018-10-31

Kungliga biblioteket
Box 5039
102 41 Stockholm

Utkast till Nationell biblioteksstrategi – Riksarkivets synpunkter

Först och främst vill jag framhålla att ert utkast till nationell biblioteksstrategi och omvärldsanalys är mycket intressant. Jag känner väl igen mig i era slutsatser om den förändring som vi står inför i vår roll att tillgängliggöra och tillhandahålla den kunskap och information vi förvaltar idag och i framtiden. Vi har båda ett viktigt uppdrag att som ni så väl uttrycker det på sidan 8 ”[...] *verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning.*”

På sidan 20 i utkastet beskriver ni bibliotekens viktiga roll att motverka de sprickbildningar som sker i samhället i takt med digitaliseringen av informations-spridningen. Det finns givetvis risker med den nya tekniken men jag ser också att den skapar möjligheter att inkludera flera grupper i den demokratiska processen. Vår viktigaste roll i det sammanhanget är att säkerställa att det tillgängliggörs information som är autentisk och att sprida kunskap om källkritik. I ett av våra inspel till arkivutredningen, se bilaga, har jag framhållit vikten av att det finns en samlad syn på informationsförsörjningen i samhället, där reglering och strukturering av information inte sprids ut mellan flera aktörer beroende på informationens typ och funktion, dvs om den är analog eller digital, om den är offentlig eller privat, om den är öppen eller skyddad, eller om den är historisk eller nyskapad.

Jag ser därför att det finns områden där vi kan och bör samverka för att på bästa sätt gemensamt bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning.

De samverkansområden som jag ser som viktiga och som även omnämns i strategin är digitalisering av kulturarvet, kunskaps-spridning om hur man söker i informationskällor och kunskap om källkritik.

Digitalisering av kulturarvet

Stora delar av det audiovisuella kulturarvet utgörs av arkiv och förvaras bl.a. hos Riksarkivet, t.ex. de inspelningar från rättsväsendet som beskrivs på sidan 22. Dessa är viktiga att bevara inte enbart för att de är en del av vårt kulturarv utan också för att de utgör viktiga bevis för hur rättsväsendet fungerar och den enskildes möjlighet att få sin sak överprövad. Bevarandet av dessa arkiv som inom kort tid riskerar att förstöras är emellertid kostnadsdrivande. Jag delar därför uppfattningen att våra olika uppdrag för de större audiovisuella arkiven behöver förtydligas.

En annan sådan fråga är Riksarkivets uppdrag att digitalisera kulturarvsmaterial. I vår instruktion fastställs att vi ska tillhandahålla tjänster för digitalisering av kulturarvsmaterial. Uppdraget har en tydlig koppling till det ni skriver om på sidan 43, nämligen att ”...*digitalisering av kulturarvet kräver omfattande tekniska digitaliseringsinsatser*”. Riksarkivet har även här ett uppdrag att driva ett centrum för digitalisering av kulturarvsmaterial, vilket vi gör genom vår verksamhet vid vårt Mediakonverteringscentrum i Fränsta (MKC). Utvecklingen av den verksamheten och samverkan mellan Kungliga biblioteket och Riksarkivet och våra roller behöver också förtydligas.

Kunskapspridning

I Riksarkivet inspel till arkivutredningen skriver vi att arkiven utgör en källa till vår historia, men ger oss också kunskaper och förståelse om nuet och redskap att forma vår framtid. Vidare säger vi att kunskapen som kan hämtas från arkiven stärker samhällets kunskapsutveckling, både individuellt och kollektivt, vilket ger oss ett omistligt och gemensamt demokratiskt instrument.

Att sprida kunskap om källorna ser jag som en roll och ansvar som vi båda delar. Men för att vi ska kunna utveckla vår roll att verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning behöver vi även stärka samarbetet mellan bibliotekarierna och arkivarier i syfte att öka kunskapen om var informationen finns och hur man källkritiskt granskar och tillgodogör sig informationen.

Karin Åström Iko